

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં.૪૧૨૩/૧૯૯૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. બાલિયા

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. આર. દવે

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા	ના

	કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
પ	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

વિશાલ લાઈન્સ પ્રા. લિ.

વિરુદ્ધ

જનરલ મેનેજર

ઉપસ્થિતિ:

અરજદારો તરફે શ્રી આર. ડી. પાઠક.

સામાવાળા નં.૨ તરફે બજવણી કરવામાં આવેલ પરંતુ સ્વીકારવાનો ઇનકાર કરેલ. (એન)

સામાવાળા નં.૩ તરફે શ્રી ડી. જી. ચૌહાણ.

સામાવાળા નં.૪, ૫ તરફે મે. એમ. જી. દોશી એન્ડ કો. વતી શ્રી કમલ મહેતા.

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. બાલિયા

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. આર. દવે

નિર્ણય તારીખ: ૨૧/૦૪/૯૯

મૌખિક ચુકાદો

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. બાલિયા)

અરજી એક ટૂંકો મુદ્દો ઉઠાવે છે. હાલના હેતુઓ માટે જરૂરી હકીકતો સૌ પ્રથમ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.

૨.અરજદાર નં. ૧ એક ખાનગી લિમિટેડ કંપની છે જેની રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ઠક્કરબાપા નગર, નેશનલ હાઈવે, અમદાવાદ ખાતે છે. તે ચૂનો, સિમેન્ટ પેઇન્ટ અને ચૂનાના પદાર્થોના ઉત્પાદનનો વ્યવસાય કરે છે. તે ગુજરાત વેચાણ વેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૯ તેમજ કેન્દ્રીય વેચાણ વેરા અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલ ડીલર છે. રાજ્ય અધિનિયમની કલમ ૪૯(૨) હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, રાજ્ય સરકારે, જાહેરનામું બહાર પાડીને, એન્ટ્રી ૧૭૫ દાખલ

કરી છે જે રજિસ્ટર્ડ ડીલર ન હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી કાચા માલ, પ્રોસેસિંગ મટિરિયલ, કન્ઝ્યુમેબલ સ્ટોર્સ અથવા પેકિંગ મટિરિયલ્સની ખરીદી પર, રજિસ્ટર્ડ ડીલર દ્વારા ચોક્કસ ઉત્પાદકને કાચા માલ, પ્રોસેસિંગ મટિરિયલ્સ, કન્ઝ્યુમેબલ સ્ટોર્સ અથવા પેકિંગ મટિરિયલ્સના વેચાણ પર તેમજ તેના દ્વારા ઉત્પાદિત માલના ચોક્કસ ઉત્પાદક દ્વારા માલના વેચાણ પર અને કાપડ માલના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગ માટે જાહેર કરાયેલ માલ સિવાયના પ્રતિબંધિત માલની ખરીદી પર કર ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપે છે. સૂચનામાં ઉલ્લેખિત ચોક્કસ નિયમો અને શરતો પર જેની સાથે અમે હાલમાં ચિંતિત નથી. મુક્તિ ચોક્કસ ઉત્પાદકના પક્ષમાં છે. ઉપરોક્ત એન્ટ્રી સાથે જોડાયેલ પરિશિષ્ટ-૧ હેઠળ 'નિર્દિષ્ટ ઉત્પાદક' એટલે ગુજરાત રાજ્યમાં એવી વ્યક્તિ જે ૧/૦૬/૧૯૮૦ પછી નવા ઉદ્યોગની સ્થાપના કરે છે પરંતુ ૩૧.૩.૧૯૯૧ પછી નહીં, તે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી. બાદની તારીખ સમયાંતરે ૩૧.૩.૧૯૯૩ સુધી લંબાવવામાં આવી હતી. મુક્તિનો દાવો કરવા માટેની શરતોમાંની એક એ છે કે જો કોઈ નિર્દિષ્ટ ઉત્પાદકે ઉદ્યોગ કમિશનર અથવા, જેમ બને તેમ, સંબંધિત જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રના જનરલ મેનેજર પાસેથી યોગ્યતા પ્રમાણપત્ર મેળવ્યું હોય, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હોય કે નવો ઉદ્યોગ ૧.૪.૧૯૮૬ થી શરૂ કરીને ૩૧.૩.૧૯૯૧ (હવે ૩૧.૩.૧૯૯૩) ના રોજ પૂરા થતા સમયગાળા દરમિયાન કોઈપણ નિર્ધારિત ક્ષેત્રમાં કોઈપણ તારીખે કાર્યરત થયો છે અને પાત્રતા પ્રમાણપત્ર મેળવ્યા પછી તેણે વેચાણ વેરા કમિશનરને

મુકિત પ્રમાણપત્ર માટે અરજી કરી હોય. જોકે, પ્રથમ કિસ્સામાં, પાત્રતા પ્રમાણપત્ર નકારવામાં આવ્યું હતું, આ અરજીની પેનિંગ દરમિયાન, ૧૬.૩.૧૯૯૯ ના હુકમ દ્વારા, અરજદારને કર મુકિતની રકમ નક્કી કરતું પાત્રતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે જે અરજદાર એન્ટ્રી ૧૭૫ હેઠળ રૂ. ૨૧,૦૦,૫૬૫ ના લાભનો દાવો કરી શકે છે. આ રકમની ગણતરીમાં, કાર્યકારી મૂડીથી અલગ લાંબા ગાળાની ઉધાર મૂડી, મુકિત એન્ટ્રી હેઠળ મેળવી શકાય તેવા મહત્તમ લાભોની ગણતરી કરવાના હેતુ માટે રોકાણ કરાયેલ મૂડીની ગણતરીમાં શામેલ કરવામાં આવી છે. એન્ટ્રી સાથે જોડાયેલ પરિશિષ્ટ-V હેઠળ, મુકિતની માત્રા અને સમયગાળો જણાવવામાં આવ્યો છે. અરજદાર પરિશિષ્ટ-V ના ભાગ III હેઠળ કોષ્ટકની આઈટમ B માં આવે છે, એટલે કે, તે વાણિજ્યિક ઉત્પાદન શરૂ થયાની તારીખથી ૧૨ વર્ષના સમયગાળામાં સ્થિર મૂડી રોકાણના ૭૦% અથવા રૂ. ૨.૫ કરોડ જે ઓછું હોય તે કર મુકિત મેળવી શકે છે.

૩. ટૂંકમાં, એ વાતમાં કોઈ વિવાદ નથી કે અરજદાર એક ચોક્કસ ઉત્પાદક છે જેણે શરતોની પરિપૂર્ણતાને આધીન પ્રવેશ હેઠળ મુકિતનો દાવો કરવા માટે હકદાર એક નવું એકમ સ્થાપિત કર્યું છે અને મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં ઉધાર લીધેલી રકમનો પણ સમાવેશ થાય છે જે નિશ્ચિત મૂડી રોકાણનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. એ પણ વિવાદમાં નથી કે અરજદાર દ્વારા હસ્તગત કરાયેલી સંપત્તિ પ્લાન્ટ અને મશીનરી છે અને જેનો ખર્ચ અન્યથા નવા એકમમાં નિશ્ચિત મૂડી રોકાણનો ભાગ છે. કર મુકિતની મહત્તમ નાણાકીય મર્યાદા તે રકમના નિર્ધારિત

ટકાવારી દ્વારા નિશ્ચિત મૂડી રોકાણની રકમ સાથે સીધી રીતે સંબંધિત છે, જે મહત્તમ રૂ. ૨.૫ કરોડને આધીન છે.

જ. અમારા વિચારણા માટે જે મર્યાદિત પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવે છે તે એ છે કે ઉપરોક્ત સંજોગોમાં સ્થિર મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં બાકી રહેલી રકમ, એટલે કે જમીન, મકાન બાંધકામ અને પ્લાન્ટ અને મશીનરી, જે બાકી છે અને જે રકમ ચૂકવવામાં આવી નથી તેના આધારે, તેને બાકાત રાખવામાં આવશે કે તે રકમ ચૂકવવામાં આવી નથી. અરજદારનો દાવો એ છે કે જ્યારે નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ માટે ઉછીના લીધેલા નાણાંનો સમાવેશ નિશ્ચિત મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે કોઈ કારણ નથી કે જે રકમ નિશ્ચિત મૂડી સંપત્તિના સંપાદન માટે છૂટા કરવાની જવાબદારી રજૂ કરે છે તેને બાકાત રાખવામાં આવે કારણ કે બજારમાંથી મૂડી ઉછીની લેવાને બદલે, સ્થિર મૂડી સંપત્તિનો સપ્લાયર પોતે ચુકવણી મુલતવી રાખીને ધિરાણકર્તા તરીકે કાર્ય કરી શકે છે, આવા મૂડી રોકાણના સંપાદન સામે બાકી રકમ બનાવી શકે છે, જેમ કે નવા ઉદ્યોગ, વિસ્તરણ અથવા વૈવિધ્યકરણમાં મૂડી રોકાણના હેતુ માટે ઉધાર લીધેલી મૂડી, જેમ કે કેસ હોય, અરજદાર દ્વારા.

પ. બીજી બાજુ, મહેસૂલ વિભાગના વિદ્વાન વકીલ શ્રી કમલ મહેતા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે 'મૂડી રોકાણ' શબ્દને એન્ટ્રી ૧૭૫ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી. એન્ટ્રી ૧૭૫ એ ૬/૦૫/૧૯૮૬ ના સરકારી ઠરાવનું પરિણામ છે જેમાં રાજ્યના ઓછા વિકસિત વિસ્તારોના

ઔદ્યોગિક વિકાસની ગતિને વેગ આપીને રાજ્યમાં ઉદ્યોગોના સંતુલિત વિકાસને સુનિશ્ચિત કરવા માટે પ્રોત્સાહન પેકેજ આપવા માટે રાજ્ય સરકારની નીતિ રજૂ કરવામાં આવી છે. પેકેજ પ્રોત્સાહનમાં વેચાણ વેરા પ્રોત્સાહનોનો સમાવેશ બે સ્વરૂપોમાં થાય છે, એટલે કે, વેચાણ વેરા મુક્તિ તેમજ વેચાણ વેરા મુલતવી. રાજ્ય સરકારના ૬/૦૫/૧૯૮૬ ના ઠરાવમાં 'પાત્ર નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ' શબ્દ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે. તે વ્યાખ્યાનો ઉલ્લેખ કરતા, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે યોજનાના કાર્યકારી સમયગાળા દરમિયાન 'હસ્તગત અને ચૂકવવામાં આવેલી' સંપત્તિઓ જ આ યોજના હેઠળ વેચાણ વેરા પ્રોત્સાહન માટે પાત્ર રહેશે. તેમના મતે, 'સંપાદન અને ચૂકવણી' ની શરતનો અર્થ એ છે કે સપ્લાયરને મૂડી રોકાણની ગણતરી કરવા માટે લાયક સ્થિર સંપત્તિના સંપાદન માટે વાસ્તવિક ચૂકવણી કરવામાં આવે છે, જે મૂડી રોકાણની ગણતરી માટે પૂર્વશરત તરીકે કરવામાં આવે છે, જેથી મહત્તમ મર્યાદા નક્કી કરી શકાય કે જ્યાં સુધી પ્રોત્સાહનનો લાભ મેળવી શકાય. જો કે, તેઓ આ પ્રશ્ન પર કોઈ વાંધો ઉઠાવ્યા નહીં કે નિશ્ચિત મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં, ઉછીની મૂડી નવી ઇમારત, જમીન, પ્લાન્ટ અને મશીનરીના સંપાદન ભાવ અને ટેકનિકલ જ્ઞાન ફી અથવા ભારત સરકાર દ્વારા મંજૂર કરાયેલા વિદેશી સહયોગીઓ અથવા વિદેશી સપ્લાયર્સને એકસાથે ચૂકવવામાં આવતી ડ્રોઇંગ ફી દ્વારા ખર્ચવામાં આવતી રકમમાંથી ઘટાડવામાં આવશે નહીં અથવા કેન્દ્ર સરકાર

અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા માન્ય પ્રયોગશાળાઓને ચૂકવવામાં આવતી હોય, જો તે અન્ય સ્ત્રોતોમાંથી ઉધાર લેવામાં આવે તો.

૬. સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ હેઠળ મુક્તિ આપતી કલમ ૪૯(૨) હેઠળ જારી કરાયેલી સૂચના કાયદાકીય સ્વભાવની છે અને તેને ગૌણ કાયદા તરીકે અર્થઘટન કરવી જોઈએ. સામાન્ય રીતે, કલમ ૪૯(૨) નીતિ ઘડતા સરકારી ઠરાવને સૂચનાના ભાગ રૂપે જોઈ શકાતો નથી, જ્યારે સૂચનાની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરવામાં આવે છે. જો કે, જ્યાં ચોક્કસ શબ્દસમૂહ અથવા શબ્દોનો ઉપયોગ કરતા કાયદાકીય દસ્તાવેજ પોતે સ્પષ્ટ નથી, કાં તો કોઈ વ્યાખ્યાના અભાવે અથવા તે કાયદામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી અભિવ્યક્તિમાં બહુવિધ રચનાઓને કારણે, અન્ય સામગ્રીની મદદ લેવી પડી શકે છે. વ્યક્તિએ કયા હેતુ સાથે કાયદો અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો છે, આવા કાયદા બનાવવા તરફ દોરી જતા સંજોગો તેમજ કાયદાકીય દસ્તાવેજમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી અભિવ્યક્તિનો સમકાલીન અર્થ, જો કોઈ હોય તો, તે જોવું જોઈએ જેમને ઉપરોક્ત કાયદાની યોજનાના અમલીકરણનું કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે.

૭. અમને જાણવા મળ્યું છે કે મુક્તિ આપતી સૂચના, એન્ટ્રી ૧૭૫ સાથે જોડાયેલ પરિશિષ્ટ-૧ માં શરતો મૂકતી વખતે, પરિશિષ્ટ-૨ માં એન્ટ્રીમાં ઉપયોગમાં લેવાતા ચોક્કસ અભિવ્યક્તિઓને વ્યાખ્યાયિત કરે છે. પરિશિષ્ટ-૨ માં વ્યાખ્યાયિત થયેલ અભિવ્યક્તિઓ છે, 'ઉદ્દેશિત ઉત્પાદક', 'નવો ઉદ્યોગ', 'વિસ્તરણ', 'વૈવિધ્યકરણ', 'પ્રક્રિયામાં નવો ઉદ્યોગ', 'સંસાધન આધારિત નવો

ઉધોગ', 'પ્રાયોગિક નવો ઉધોગ'. પરંતુ તેણે 'મૂડી રોકાણ' શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કર્યો નથી, જોકે પરિશિષ્ટ V માં, જે મહત્તમ મર્યાદા નક્કી કરે છે કે કરદાતા દ્વારા એન્ટ્રી હેઠળ આવી મુક્તિ કયા સમયગાળા સુધી અને કયા સમયગાળામાં મેળવી શકાય છે, પરિશિષ્ટ II ના કલમ (b) ના સમજૂતી (૧) માં 'નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ' વાક્યનો ઉપયોગ વિસ્તરણ અને વૈવિધ્યકરણને વ્યાખ્યાયિત કરવા માટે કરવામાં આવ્યો છે, જેના સંદર્ભમાં નાણાકીય જથ્થાની મહત્તમ મર્યાદા નક્કી કરવાની છે, જેનો સમયગાળા દરમિયાન વ્યક્તિ દ્વારા આનંદ માણી શકાય છે, તે પરિશિષ્ટ V ના વિવિધ કોષ્ટકો હેઠળ પણ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે. કોઈપણ પક્ષનો કેસ નથી કે સૂચનામાં 'મૂડી રોકાણ' શબ્દમાં બધી સંપત્તિઓમાં રોકાણનો સમાવેશ થાય છે જેને સામાન્ય ભાષામાં મૂડી રોકાણ અથવા મૂડી ખર્ચ કહી શકાય, પરંતુ તે ચોક્કસ ચોક્કસ રોકાણો સુધી મર્યાદિત છે. આ સૂચના ડ.પ.૧૯૮૬ ના સરકારી ઠરાવમાં જાહેર કરાયેલી નીતિને આગળ ધપાવવા માટે છે તેના આંતરિક પુરાવા છે અને કલમ ૪૯ હેઠળ એન્ટ્રી ૧૭૫ દાખલ કરવી તેમજ 'વેચાણ કર મુલતવી યોજના' બંને એકબીજાના વૈકલ્પિક છે જે ડ.પ.૮૬ ના ઉપરોક્ત ઠરાવ હેઠળ ઓફર કરાયેલા બે કર પ્રોત્સાહનો છે. એન્ટ્રી ૧૭૫ સાથે જોડાયેલ નોંધ ૧ માં, એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે, 'આ એન્ટ્રીના વિકલ્પમાં, વેચાણ કર મુલતવી યોજના ઓફર કરવામાં આવે છે (જુઓ ઠરાવ નં. INC-૧૯૮૬-૭૦૬(૨) । તારીખ ડ.પ.૮૬ ના FD ના ઠરાવ નં. GST-૧૦૮૬-૨૫૦૭-TH તારીખ ૧૬.૬.૮૭).

૮. અમારો એ પણ મત છે કે 'મૂડી રોકાણ' શબ્દ કોઈ કલાત્મક શબ્દ નથી કે જેનો ફક્ત એક જ અર્થ હોઈ શકે છે. તે આસપાસના સંજોગો પર આધાર રાખે છે જેમાં આ શબ્દનો ઉપયોગ સંદર્ભ અને ઉદ્દેશ્યના સંદર્ભમાં કરવામાં આવ્યો છે જેનાથી આ શબ્દનો અર્થઘટન થાય છે. આપેલ સંજોગોમાં, 'મૂડી રોકાણ' શબ્દમાં લાંબા ગાળાની ઉધાર લીધેલી મૂડીનો સમાવેશ થઈ શકે છે પરંતુ તે જરૂરી નથી કે બધી પરિસ્થિતિઓમાં ઉધાર લીધેલી મૂડી બધા હેતુઓ માટે મૂડી રોકાણનો ભાગ હોય. સામાન્ય રીતે મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં ટૂંકા ગાળાના ઉધારનો સમાવેશ કરવા અંગે મતભેદ છે.

૯. આવકવેરા કાયદામાં કરદાતાઓને કોઈપણ ઔદ્યોગિક ઉપક્રમમાંથી મેળવેલા નફા અથવા લાભના સંદર્ભમાં કર લાભ આપવા માટે કંઈક અંશે સમાન અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, જેના પર કર રાહતની જોગવાઈઓ લાગુ પડે છે. સેકન્ડમાં. ભારતીય આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ ના ૧૫ C માં, જે ૩૧.૩.૧૯૪૯ થી દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, તે જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે "આ કલમ લાગુ પડે તેવા કોઈપણ ઔદ્યોગિક ઉપક્રમમાંથી મેળવેલા નફા અથવા નફાના ભાગ પર કરદાતા દ્વારા કર ચૂકવવાપાત્ર રહેશે, જે કેન્દ્રીય મહેસૂલ બોર્ડ દ્વારા આ સંદર્ભમાં બનાવેલા નિયમો અનુસાર ગણતરી કરાયેલ ઉપક્રમમાં કાર્યરત 'મૂડી' પર વાર્ષિક ૬% થી વધુ ન હોય. જ્યારે ભારતીય આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ રદ કરવામાં આવ્યો અને આવકવેરા અધિનિયમ ૧૯૬૧ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો ત્યારે આઈટી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૮૪ માં

અનુરૂપ જોગવાઈ મળી, જેમાં ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ અથવા હોટેલમાં કાર્યરત મૂડી પર ૬% વાર્ષિક કર જવાબદારીમાંથી મુક્તિ આપવાની પણ જોગવાઈ હતી. ૧૯૬૮ માં કલમ ૮૪ ને કલમ ૮૦J દ્વારા બદલવામાં આવી. ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલા નિયમો હેઠળ, કર રાહતની ગણતરી કરવાના હેતુથી ઉધાર લીધેલી મૂડીને 'રોકાયેલી મૂડી' ની ગણતરીમાંથી બાકાત રાખવાની માંગ કરવામાં આવી હતી. માં ઉપરોક્ત સંદર્ભ જ્યારે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા લોહિયા મશીન્સ લિમિટેડ અને એનઆર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, (૧૯૮૫) ૧૫૨ આઈટીઆર ૩૦૮ માં આ બાબત પર વિચારણા કરવામાં આવી હતી, ત્યારે કોર્ટે એકાઉન્ટિંગ સિદ્ધાંતો પર મોટી સંખ્યામાં પાઠ્યપુસ્તકોનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી,

"એ સ્પષ્ટ છે કે "મૂડી કાર્યરત" અભિવ્યક્તિ કલાનો શબ્દ નથી કે તે કોઈ નિશ્ચિત અર્થ કે અર્થ ધરાવતી અભિવ્યક્તિ નથી, પરંતુ તે વિવિધ અર્થો માટે સંવેદનશીલ છે, જેમાં ટૂંકા ગાળાના ઉધાર અથવા લાંબા ગાળાના ઉધારનો સમાવેશ થાય છે અથવા તેને બાકાત રાખવામાં આવે છે, પછી ભલે તે બધી શ્રેણીઓમાંથી હોય કે કોઈપણ ચોક્કસ શ્રેણી અથવા શ્રેણીઓમાંથી, તેના પર્યાવરણીય સંદર્ભના આધારે."

૧૦. આ કિસ્સામાં "પર્યાવરણીય સંદર્ભ" શબ્દ અપનાવવા માટે, ૬/૦૫/૧૯૮૬ ના ઠરાવ દ્વારા તે જ પ્રદાન કરવામાં આવ્યું છે જેમાંથી "મૂડી રોકાણ" શબ્દનો રંગ મેળવી શકાય છે. પ્રવેશ ૧૭૫ દાખલ કરવાની પ્રક્રિયા

૨૩/૧૨/૧૯૮૬ ના રોજ થઈ હતી. સરકારી ઠરાવ ૬ મે ૧૯૮૬ ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે રાજ્યના ઓછા વિકસિત વિસ્તારોના ઔદ્યોગિક વિકાસની ગતિને વેગ આપીને અને શહેરોથી દૂર ઉદ્યોગોના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપીને રાજ્યમાં ઉદ્યોગોના સંતુલિત વિકાસને સુનિશ્ચિત કરવા માટે, ગુજરાત સરકારે પ્રોત્સાહનોના પેકેજને મંજૂરી આપી હતી. પ્રોત્સાહનોના પેકેજમાં સબસિડી અને વેચાણ વેરા પ્રોત્સાહનોનો સમાવેશ થાય છે. તેના અનુસંધાનમાં, ઉદ્યોગો માટે વેચાણ વેરા પ્રોત્સાહન યોજના ૧૯૮૬ તરીકે ઓળખાતી યોજના ઉક્ત ઠરાવમાં રજૂ કરવામાં આવી હતી. યોજનાના કલમ ૬ હેઠળ એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે આ યોજના હેઠળ પાત્ર એકમોને બે વેચાણ વેરા પ્રોત્સાહનોમાંથી એક પસંદ કરવાનો વિકલ્પ હશે, એટલે કે, (a) વેચાણ વેરા મુક્તિ, અને (b) વેચાણ વેરા મુલતવી. તેમાં વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે વેચાણ વેરા મુક્તિ પ્રોત્સાહન હેઠળ, લાયક એકમ વેચાણ વેરા, કાચા માલ, પેકિંગ સામગ્રી અને માલના ઉત્પાદન માટે ઉપયોગમાં લેવાતી પ્રોસેસિંગ સામગ્રી મફતમાં ખરીદવા માટે હકદાર રહેશે. આ ઉપરાંત, તેને તેના દ્વારા ઉત્પાદિત માલના વેચાણ પર વેચાણ વેરાની ચુકવણીમાંથી પણ મુક્તિ આપવામાં આવશે. વેચાણ વેરા મુક્તિની રકમ પરિશિષ્ટ 'C' મુજબ હશે. તેમાં વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે વૈકલ્પિક રીતે, એકમને વેચાણ વેરા મુલતવી રાખવાની યોજના પસંદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે. વેચાણ વેરા મુલતવી હેઠળ, એકમ દ્વારા તેના ઉત્પાદનોના વેચાણ પર ચૂકવવાપાત્ર વેચાણ

વેરાની વસૂલાત મુલતવી રાખવામાં આવશે અને મુલતવી રાખવામાં આવેલી રકમ વેચાણ વેરા વિભાગ દ્વારા નિર્ધારિત સમયગાળા/સમય-મર્યાદાની સમાપ્તિ પછી છ વાર્ષિક હસામાં વસૂલવામાં આવશે જે દરમિયાન મુલતવી ઉપલબ્ધ છે. આવી મુલતવી રાખવામાં આવેલી રકમ પર કોઈ વ્યાજ વસૂલવામાં આવવાનું ન હતું. મુલતવી લાભનું પ્રમાણ ઠરાવના પરિશિષ્ટ 'D' મુજબ હોવું જોઈએ. અનુક્રમે અનુશિષ્ટ A, અનુશિષ્ટ C અને અનુશિષ્ટ D માં, પાત્ર એકમોમાં કરવામાં આવેલા નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના નિશ્ચિત ટકાવારીના સંદર્ભમાં જથ્થો સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૧. આ યોજના હોવાથી, આ યોજનાનો લાભ નવા ઔદ્યોગિક એકમો તેમજ વિસ્તરણ અને વૈવિધ્યકરણ માટે જઈ રહેલા હાલના ઔદ્યોગિક એકમોને પણ આપવામાં આવ્યો હતો. તેમાં ચોક્કસ ઉદ્યોગોને પણ આ લાભના કાર્યક્ષેત્રમાંથી સ્પષ્ટપણે બાકાત રાખવામાં આવ્યા હતા. નવા ઔદ્યોગિક એકમોને વિસ્તરણ તેમજ હાલના એકમોના વૈવિધ્યકરણનો લાભ આપવામાં આવ્યો હોવાથી, ઠરાવમાં યોગ્ય નિશ્ચિત મૂડી રોકાણને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું હતું જેના સંદર્ભમાં સરકારી ઠરાવ દ્વારા આપવામાં આવતા પ્રોત્સાહનની ગણતરી કરવામાં આવતી હતી, જે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

"પાત્ર સ્થિર મૂડી રોકાણ" નો અર્થ છે,

- જમીન: જમીન વિકાસ ખર્ચ સિવાય, જરૂરી હદ સુધી જમીન માટે ચૂકવવામાં આવેલી વાસ્તવિક કિંમત.
- નવી ઇમારત
- પ્લાન્ટ અને મશીનરી માટે મૂડીકૃત નવા પ્લાન્ટ અને મશીનરી અને આયાતી સેકન્ડ હેન્ડ મશીનરી અને ઇન્સ્ટોલેશન ખર્ચ
- બાંધકામ દરમિયાન મૂડીકૃત વ્યાજ કુલ સ્થિર મૂડી રોકાણના ૫% થી વધુ ન હોય
- સરકાર દ્વારા મંજૂર કરાયેલા અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા માન્ય પ્રયોગશાળાઓને ચૂકવવામાં આવતી તકનીકી જાણકારી ફી અથવા ડ્રોઇંગ ફી એક સાથે વિદેશી સહયોગીઓ અથવા વિદેશી સપ્લાયર્સને ચૂકવવામાં આવે છે.

૧૨. સરકારી ઠરાવ તારીખ ૬.૫.૮૬ અને ત્યારબાદ કલમ ૪૯(૨) હેઠળ જાહેરનામા દ્વારા એન્ટ્રી ૧૭૫ દાખલ કરવામાં આવે તે અંગે શંકાને કોઈ સ્થાન નથી, કારણ કે એન્ટ્રી ૧૭૫ દાખલ કરવી એ ૬/૦૫/૧૯૮૬ ના ઠરાવનું સીધું પરિણામ હતું, જેનો હેતુ તેને અમલમાં મૂકવાનો હતો કારણ કે ઉપરોક્ત ઠરાવમાં એન્ટ્રી ૧૭૫ માં સમાવિષ્ટ પ્રકૃતિની મુક્તિ વૈકલ્પિક પ્રોત્સાહનોમાંના એક તરીકે કલ્પના કરવામાં આવી હતી કારણ કે કરમાંથી આવી મુક્તિ ફક્ત એક્ઝિયુટિવ

ઓર્ડર દ્વારા કલમ ૪૯(૨) હેઠળ સૂચના જારી કરીને જ આપી શકાતી ન હતી, જ્યારે કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વેચાણવેરાની વસૂલાત રાજ્ય દ્વારા ઇચ્છિત હદ સુધી મુલતવી રાખવાનો નિર્ણય એક્ઝિક્યુટિવ ઓર્ડર દ્વારા કરી શકાયો હોત, સૂચનાએ ઠરાવનું પાલન કર્યું. આમ, કલમ ૪૯(૨) હેઠળ જાહેરનામું તારીખ ૪૯(૨) ના ઠરાવમાં દર્શાવેલ યોજનાથી વિચલિત થયું છે. ૬.૫.૮૬ મુજબ, સૂચનામાં વપરાયેલા શબ્દોને વ્યાખ્યાયિત કરીને અથવા મુક્તિની મર્યાદા અને મુક્તિ મેળવવા માટેની શરતો સૂચવીને, ઠરાવ કાયદાને ઓવરરાઈડ કરી શકશે નહીં. જો કે, પર્યાવરણીય સંદર્ભ તરીકે સૂચનામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી અભિવ્યક્તિની સાચી રીત વિશે કોઈ શંકા હોય તો, ૬/૦૫/૧૯૮૬ ના ઠરાવને જોવાની મંજૂરી છે.

૧૩. આ સંજોગોમાં, જાહેરનામામાં વપરાયેલા પરંતુ તેમાં વ્યાખ્યાયિત ન કરાયેલા કોઈપણ શબ્દનો સાચો અર્થ શોધવા માટે ઉપરોક્ત સરકારી ઠરાવ પર નજર નાખવી કાયદેસર રહેશે, જોકે તે તારીખ ૬.૫.૮૬ ના ઠરાવ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે, જેના કારણે જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું અને જાહેરનામામાં તેનો ઉલ્લેખ કરીને, તેણે મુક્તિના વિકલ્પ તરીકે 'વેચાણ કર મુલતવી' ની યોજના અપનાવી હતી.

૧૪. જેમ આપણે ઉપર નોંધ્યું છે તેમ, આ યોજના નવા ઔદ્યોગિક એકમની સ્થાપના દ્વારા અથવા હાલના એકમના વિસ્તરણ દ્વારા અથવા હાલના એકમોના વૈવિધ્યકરણ દ્વારા મૂડી રોકાણ કરવા માટે પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી છે, જેમ

કે નિર્ધારિત વિસ્તારોમાં ઠરાવની વિવિધ જોગવાઈઓ હેઠળ વિચારવામાં આવ્યું છે. ઠરાવ અને સૂચનામાં "નવું ઔદ્યોગિક એકમ", "વિસ્તરણ" અને "વૈવિધ્યકરણ" શબ્દ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે. ઠરાવ અને સૂચના હેઠળ વ્યાખ્યાયિત વિસ્તરણ અને વૈવિધ્યકરણ, મૂળ સ્થાપિત ક્ષમતાની ઉત્પાદન ક્ષમતામાં નોંધપાત્ર વધારો તેમજ વૈવિધ્યકરણ અને વિસ્તરણમાં કુલ નિશ્ચિત મૂડી રોકાણમાં નોંધપાત્ર વધારો દર્શાવે છે. હાલના વિવાદના સંદર્ભમાં એ નોંધવું જોઈએ કે વિસ્તરણ અને વૈવિધ્યકરણ બંને, હાલના પ્રોજેક્ટની ચોખ્ખી સ્થિર સંપત્તિના ૨૫% કરતા ઓછા નહીં તેટલા નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના મૂલ્યમાં વધારો દર્શાવે છે, જે સૂચવે છે કે રાજ્યના ઓછા વિકસિત વિસ્તારોના સંતુલિત વિકાસના ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવાના હેતુ સાથે મૂડી રોકાણનો સીધો સંબંધ છે. તે ક્ષેત્રોમાં મોટા પ્રમાણમાં મૂડી રોકાણ કરવામાં આવી રહ્યું છે અને તે સ્થિર સંપત્તિમાં રોકાણનો ઉદ્દેશ કરીને છે. ઉધાર લીધેલા મૂડી દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણને મુક્તિની મર્યાદાની ગણતરી કરવાના હેતુથી, આવી ઉધાર લીધેલી મૂડીની ચુકવણીની જવાબદારીને આવી ઉધાર લીધેલી મૂડી દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણને નિશ્ચિત મૂડીના લાયક રોકાણ તરીકે ગણવામાં આવે છે તે હદ સુધીના અભિવ્યક્તિ વિશે કોઈ વિવાદ નથી, તે દર્શાવે છે કે સંપત્તિના મૂલ્ય પર ભાર મૂકવામાં આવે છે, તેની સાથે જોડાયેલ જવાબદારીનો સંદર્ભ લીધા વિના. જો, આ સંદર્ભમાં, યોગ્ય નિશ્ચિત મૂડી રોકાણની વ્યાખ્યા જોવામાં આવે, તો તે સ્પષ્ટપણે બહાર આવે છે કે રોકાણ એ વાસ્તવિક કિંમત છે જે નિશ્ચિત મૂડી

મેળવવા માટે લાભના દાવેદાર દ્વારા ભોગવવામાં આવે છે અને નવા ઔદ્યોગિક એકમની પાત્રતા અથવા વિસ્તરણ અથવા વૈવિધ્યકરણની તારીખે સંપત્તિનું અંદાજિત બજાર મૂલ્ય નહીં જેના સંદર્ભમાં પ્રોત્સાહનનો દાવો કરવામાં આવે છે. 'જમીન' ના સંદર્ભમાં, 'જમીન માટે જરૂરી હદ સુધી ચૂકવવામાં આવેલી વાસ્તવિક કિંમત પરંતુ જમીન વિકાસ ચાર્જને બાદ કરતાં' ફક્ત જમીનમાં મૂડી રોકાણ તરીકે ગણવામાં આવશે. નવી ઇમારત, નવો પ્લાન્ટ અને મશીનરી અને આયાતી સેકન્ડ હેન્ડ મશીનરી અને ઇન્સ્ટોલેશન ખર્ચમાં રોકાણ જે પ્લાન્ટ અને મશીનરી માટે મૂડીકૃત કરવામાં આવે છે, બાંધકામ દરમિયાન મૂડીકૃત વ્યાજ કુલ નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના ૫% થી વધુ ન હોય, ભારત સરકાર દ્વારા મંજૂર કરાયેલા વિદેશી સહયોગીઓ અથવા વિદેશી સપ્લાયર્સને એક સાથે ચૂકવવામાં આવતી ટેકનિકલ જાણકારી ફી અથવા ડ્રોઇંગ ફી અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા માન્ય પ્રયોગશાળાઓને ચૂકવવામાં આવતી પ્રોત્સાહનની મર્યાદા તેમજ પાત્રતા માપદંડની ગણતરીના હેતુ માટે મૂડી રોકાણ ગણવામાં આવશે. નોંધ (i) માં સ્પષ્ટ કરીને કોઈપણ અન્ય સંપત્તિમાં અથવા કોઈપણ અન્ય પદ્ધતિ દ્વારા અન્ય રોકાણોને નકારી કાઢવામાં આવ્યા છે કે "કાર્યકારી મૂડી" (ભલે બેંકો દ્વારા એકત્ર કરવામાં આવે અથવા અન્યથા અને કાર્યકારી મૂડી માર્જિન સહિત), ગુડવિલ ફી, એન્જિનિયરિંગ ફી, કમિશનિંગ ફી, કમિશનિંગ ખર્ચ, રોયલ્ટી મૂડીકૃત અથવા અન્યથા, પ્રી-ઓપરેટિવ ખર્ચ, ટ્રક, કાર, વાન, ટ્રેઇલર્સ, ટ્રેક્ટર અને પરિવહન વાહનો અને ઉત્પ્રેરક પરનો ખર્ચ યોજનાના હેતુ

માટે યોગ્ય નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. તેમાં ભારતમાં ગમે ત્યાં ઉપયોગમાં લેવાતા પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં કરવામાં આવેલા સ્થાપન ખર્ચ અથવા રોકાણને પણ નકારી કાઢવામાં આવ્યું છે. આ સંદર્ભમાં, કલમ (ii) અને કલમ (c) સાથે જોડાયેલ નોંધમાં વપરાયેલ અભિવ્યક્તિ વાંચવી જોઈએ જેમાં વપરાયેલ "ફક્ત તે સંપત્તિઓ જે આ યોજનાના કાર્યકારી સમયગાળા દરમિયાન હસ્તગત કરવામાં આવી છે અને ચૂકવવામાં આવી છે તે આ યોજના હેઠળ વેચાણ વેરા પ્રોત્સાહનો માટે પાત્ર રહેશે." એ જોવાનું છે કે જો 'ચૂકવેલ' શબ્દને મહેસૂલના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલ વાસ્તવિક ચૂકવણી તરીકે ગણવામાં આવે, તો તે યોજનાને અયોગ્ય બનાવશે. ઉપરોક્ત નોંધમાં આવશ્યકતા એ નથી કે વાસ્તવિક ચૂકવણી સંપાદનની તારીખે કરવામાં આવે પરંતુ 'યોજનાના કાર્યકારી સમયગાળા દરમિયાન' કોઈપણ સમયે કરવામાં આવે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, મુદત મૂડી રોકાણમાં સમાવિષ્ટ સંપત્તિઓ જે લાયક એકમ વાણિજ્યિક ઉત્પાદન માટે કરે છે તે તારીખે ક્રેડિટ પર હસ્તગત કરવામાં આવી છે, જે તારીખથી પ્રોત્સાહનનો લાભ મેળવવાનો સમયગાળો, પછી ભલે તે મુલતવી હોય કે મુક્તિ, શરૂ થાય છે, તે ખરેખર વેચનારને ગમે ત્યારે ચૂકવી શકાય છે જે દરમિયાન રોકાણકાર લાભ મેળવી શકે છે, કારણ કે તેના માટે યોજના ત્યાં સુધી ચાલુ રહે છે. આપણે ઉપર નોંધ્યું છે કે મૂડી રોકાણની ગણતરી કરતી વખતે, કલમ (c) માં ઉદ્દેશિત સંપત્તિઓ પ્રાપ્ત કરવામાં વાસ્તવિક રોકાણ ઉધાર મૂડી પર હોઈ શકે છે. ફક્ત એટલા માટે કે તે તારીખે કિંમત ચૂકવવામાં

આવી નથી, જોકે કિંમત ચૂકવવાની જવાબદારી બાકી છે, કલમ (ii) ના શાબ્દિક અર્થઘટન પર બાકાત રાખવામાં આવશે નહીં, જે તારીખે ઉદ્યોગ વિભાગ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર જારી કરવા માટે વિચારણા કરશે અને ત્યારબાદ વેચાણ વેરા કમિશનર હકદારી પ્રમાણપત્ર જારી કરવા માટે વિચારણા કરશે. સામાવાળાઓના મંતવ્ય અનુસાર, જો સંપત્તિ હસ્તગત કરવામાં આવી હોય અને વેચનારને વાસ્તવિક કિંમત પહેલાથી જ ચૂકવવામાં આવી હોય, તો ઉધારમાંથી કિંમત ચૂકવવામાં આવે તો પણ કોઈ મુશ્કેલી ઊભી થશે નહીં. જો કિંમત તાત્કાલિક ચૂકવવામાં ન આવે તો, વસ્તુ કેવી રીતે આગળ વધે છે, જવાબ અસ્પષ્ટ થઈ જાય છે. શું તે સમયે સંપાદનનો સમાવેશ કરવામાં આવશે અને યોજનાના અંતે તેની સમીક્ષા કરવામાં આવશે કે ખરેખર રકમ ચૂકવવામાં આવી છે કે નહીં અથવા ચુકવણી ન થાય ત્યાં સુધી અથવા યોજનાનો સમયગાળો સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી પ્રમાણપત્ર મુલતવી રાખવામાં આવશે – પછી તેનું શું પરિણામ આવશે, જો, તે સમયે સંપત્તિનું મૂલ્ય શામેલ કરવામાં આવે છે અને યોજનાના સંચાલનના સમયગાળાના અંતે તે ચૂકવવામાં ન આવે, તો યોજના તેના વિશે કંઈ કહેતી નથી. એવું કલ્પના કરી શકાતી નથી કે પાત્રતા પ્રમાણપત્ર અથવા હકદારી પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની યોજનાના સમયગાળાની સમાપ્તિ સુધી રાહ જોવી પડશે. એવું પણ કલ્પના કરી શકાતું નથી કે પ્રમાણપત્ર જારી કરવાનો હેતુ, જેનો હેતુ નવા એકમ અથવા વિભાગના વિસ્તરણનો કાર્ય શરૂ થાય ત્યારે સેવા આપવાનો છે, તે આવી ચુકવણી સુધી મુલતવી રાખવામાં આવશે. તે યોજનાના

ઉદ્દેશ્યને જ નિરાશ કરશે, જે નવા ઉત્પાદકને બજારમાં હાલના ઉત્પાદનની સ્પર્ધાનો સામનો કરવા માટે ઘટાડેલા ભાવ માળખાનું વચન આપે છે. તેથી, અમારા મતે, "ચુકવેલ" શબ્દના શાબ્દિક અભિવ્યક્તિ પર આધારિત મહેસૂલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલ અર્થઘટન એવી પરિસ્થિતિ તરફ દોરી જાય છે જે યોજનાને અયોગ્ય બનાવશે જેમ કે હાલમાં જોવામાં આવશે, તે સ્વીકારી શકાતી નથી.આ યોજનામાં આ વિશે કંઈ કહેવામાં આવ્યું નથી. એવું કલ્પના કરી શકાતી નથી કે પાત્રતા પ્રમાણપત્ર અથવા હકદારી પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની પ્રક્રિયા યોજનાના સમયગાળાની સમાપ્તિ સુધી રાહ જોવી પડશે. એવું પણ કલ્પના કરી શકાતી નથી કે પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની પ્રક્રિયા, જેનો હેતુ નવા એકમ અથવા વિભાગના વિસ્તરણની કામગીરી શરૂ થાય ત્યારે સેવા આપવાનો છે, તે આવી ચુકવણી સુધી મુલતવી રાખવામાં આવશે. તે યોજનાના ઉદ્દેશ્યને જ નિરાશાજનક બનાવશે, જે નવા ઉત્પાદકને બજારમાં હાલના ઉત્પાદનની સ્પર્ધાનો સામનો કરવા માટે ઘટાડેલા ભાવ માળખાનું વચન આપે છે. તેથી, અમારા મતે, "ચુકવેલ" શબ્દના શાબ્દિક અભિવ્યક્તિ પર આધારિત મહેસૂલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલ અર્થઘટન એવી પરિસ્થિતિ તરફ દોરી જાય છે જે યોજનાને અયોગ્ય બનાવશે જેમ કે હાલમાં જોવામાં આવશે, સ્વીકારી શકાતી નથી.આ યોજનામાં આ વિશે કંઈ કહેવામાં આવ્યું નથી. એવું કલ્પના કરી શકાતી નથી કે પાત્રતા પ્રમાણપત્ર અથવા હકદારી પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની પ્રક્રિયા યોજનાના સમયગાળાની સમાપ્તિ સુધી રાહ જોવી પડશે. એવું પણ કલ્પના કરી

શકાતી નથી કે પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની પ્રક્રિયા, જેનો હેતુ નવા એકમ અથવા વિભાગના વિસ્તરણની કામગીરી શરૂ થાય ત્યારે સેવા આપવાનો છે, તે આવી ચુકવણી સુધી મુલતવી રાખવામાં આવશે. તે યોજનાના ઉદ્દેશ્યને જ નિરાશાજનક બનાવશે, જે નવા ઉત્પાદકને બજારમાં હાલના ઉત્પાદનની સ્પર્ધાનો સામનો કરવા માટે ઘટાડેલા ભાવ માળખાનું વચન આપે છે. તેથી, અમારા મતે, "ચુકવેલ" શબ્દના શાબ્દિક અભિવ્યક્તિ પર આધારિત મહેસૂલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલ અર્થઘટન એવી પરિસ્થિતિ તરફ દોરી જાય છે જે યોજનાને અયોગ્ય બનાવશે જેમ કે હાલમાં જોવામાં આવશે, સ્વીકારી શકાતી નથી.

૧૫. એક નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે જો સંપત્તિ એવી ચોક્કસ તારીખે હસ્તગત કરવામાં આવે છે જેના માટે બજારમાંથી પૈસા ઉછીના લેવામાં આવે છે અને વેચનાર પ્રત્યેની જવાબદારી છૂટી જાય છે, તો પરિણામી સ્થિતિ એ છે કે કરદાતાએ સંપત્તિ ખરીદી લીધી હોય અને વેચનારને ચૂકવી દીધી હોય, છતાં ઉછીના લીધેલા પૈસામાંથી કિંમત ચૂકવવાની તેની જવાબદારી સમાપ્ત થતી નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સંપત્તિના મૂલ્ય સામે દેવાની રકમ ચૂકવવાની આવી જવાબદારી અસ્તિત્વમાં છે. એવું કોઈ સૂચન નથી કે તે કિસ્સામાં પણ યોજનાના કાર્યકારી સમયગાળા દરમિયાન ઉછીના લીધેલી મૂડીની જવાબદારી છૂટી કરવી પડશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યારે સમાન સંપત્તિની ચુકવણી માટે ઉછીના લીધેલી મૂડી પ્રત્યે બાકી જવાબદારીના સંદર્ભમાં ઉછીની લીધેલી

મૂડી વ્યક્તિ હંમેશા મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં આવી મૂડી સંપત્તિની કિંમતનો સમાવેશ કરવા માટે હકદાર રહેશે, પરંતુ તે જ પરિસ્થિતિમાં રહેલો કરદાતા, જ્યારે વેચનાર પોતાને લેણદારની સ્થિતિમાં મૂકે છે, ત્યારે કિંમતની ચૂકવણી મુલતવી રાખીને, યોજના સાથે ગેરવર્તન કરશે. બાદમાંના કિસ્સામાં, સામાવાળા દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા અર્થઘટન મુજબ, આ યોજનાના અંત સમયે જ નક્કી કરી શકાય છે, શરૂઆત સમયે નહીં, તે પણ વેચનારને ખરેખર કિંમત ચૂકવવામાં આવી છે કે કેમ તેના પર આધાર રાખીને. બજારમાંથી પૈસા ઉછીના લઈને આવી કિંમત ચૂકવવામાં આવે છે કે કેમ તે અપ્રસ્તુત છે, જેનાથી સમાંતર જવાબદારી ઊભી થાય છે. તે બે કરદાતાઓને સમાન સ્થિતિમાં મૂકશે, વિવિધ પ્લેટફોર્મ પર સંપત્તિના સંપાદન સામે જવાબદારીઓ હોવાના કિસ્સામાં, બજારમાંથી પૈસા ઉછીના લેનાર એક વ્યક્તિ સમગ્ર યોજના દરમિયાન પાત્ર રહે છે અને સૂચના અથવા મુક્તિના સંચાલનથી ઉદ્ભવતા પ્રોત્સાહન લાભોના ફળો જાળવી રાખવા માટે હકદાર છે, અને બીજી વ્યક્તિ જેણે વેચનાર પાસેથી સમાન ક્રેડિટ સુવિધાઓ મેળવી છે તેને સમાન લાભમાંથી બાકાત રાખવામાં આવશે અને તેને ગેરલાભકારક સ્થિતિમાં મૂકવામાં આવશે. યોજનાનો ઉદ્દેશ બજારમાંથી ઉધાર લેવા પર પ્રોત્સાહન આપવાનો નથી પરંતુ નવા ઔદ્યોગિક એકમો સ્થાપિત કરવા અથવા આર્થિક વિકાસ માટે હાલના એકમના વિસ્તરણ પર પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. તે યોજનાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ક્રેડિટ સુવિધાના સ્ત્રોતનો કોઈ સંબંધ

બતાવતો નથી. આવા ભેદભાવપૂર્ણ પરિણામ આપતી કોઈપણ અર્થઘટન ટાળવી જોઈએ.

૧૬.આ યોજનાને જોવાનો બીજો એક રસ્તો છે. એવું નથી કે સામાન્ય અર્થમાં સંપૂર્ણ નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ પ્રોત્સાહન માટે પાત્ર છે. તે ફક્ત જમીનમાં કરવામાં આવેલ રોકાણ છે જે કિંમત ચૂકવીને હસ્તગત કરવામાં આવ્યું છે, નવી ઇમારત, નવો પ્લાન્ટ અને મશીનરી અને આયાતી સેકન્ડ-હેન્ડ મશીનરી અને ઇન્સ્ટોલેશન ખર્ચ, પ્લાન્ટ અને મશીનરી માટે મૂડીકૃત, બાંધકામ દરમિયાન મૂડીકૃત ઉદ્યોગો કુલ નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના ૫% થી વધુ ન હોય અને વિદેશી સહયોગીઓ અથવા જ્ઞાનના વિદેશી સપ્લાયર્સને એક સાથે ચૂકવવામાં આવતી ફી અથવા ડ્રોઇંગ ફી અથવા પ્રયોગશાળા ચાર્જ એ એકમાત્ર રસ્તો છે જેમાં કરવામાં આવેલ રોકાણને નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ તરીકે ગણવામાં આવે છે. અન્ય તમામ રોકાણો, જોકે લોકપ્રિય અર્થમાં નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના અર્થમાં આવતા હોઈ શકે છે, તેને પાત્ર ગણવામાં આવશે નહીં. જો એવું હોય, તો હકીકત એ છે કે આ સંપત્તિઓ અથવા વ્યાજનું મૂડીકૃત મૂલ્ય, પછી ભલે તે સપ્લાયર્સ સિવાયના સ્ત્રોતમાંથી ઉધાર લીધેલી મૂડીમાંથી આવે અથવા સપ્લાયર દ્વારા મુલતવી રાખેલી ચુકવણીને કારણે ઉત્પન્ન થયેલ ક્રેડિટ દ્વારા, પાત્ર મૂડી રોકાણની મર્યાદામાં કોઈ વિસ્તરણ કરશે નહીં. ૩.ના ખર્ચે બાંધવામાં આવેલ નવી ઇમારત. ૫ કરોડ, ભલે ૫ કરોડ નાણાકીય સંસ્થા પાસેથી ઉધાર લેવામાં આવ્યા હોય અને કન્સ્ટ્રક્ટરને ચૂકવવામાં આવ્યા હોય કે કન્સ્ટ્રક્ટરને ચૂકવવાના બાકી રહેલા

૫ કરોડ, જે ચુકવણી મુલતવી રાખવા સંમત થયા હોય, પાત્ર નિશ્ચિત મૂડી રોકાણની ગણતરી માટે માત્ર ૫ કરોડ રૂપિયા મૂડી રોકાણ તરીકે ગણવામાં આવશે, ભલે વ્યક્તિ ભવિષ્યની તારીખે ધિરાણકર્તા અથવા કન્સ્ટ્રક્ટરને ૫ કરોડ રૂપિયા ચૂકવવા માટે જવાબદાર હોય. એવું ન થઈ શકે કે ઉધાર લીધેલી મૂડી જેનો ઉપયોગ કલમ (c) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ સંપત્તિના સંપાદન માટે કરવામાં આવ્યો નથી તે પાત્ર નિશ્ચિત મૂડી રોકાણની ગણતરીમાં પોતાનો માર્ગ શોધી શકે. જો એવું હોત, તો જ્યાં અન્ય ક્રેડિટ સુવિધાઓ ઉત્પન્ન કરીને નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના હેતુ માટે ઉધાર લીધેલી મૂડીનો ઉપયોગ ન કરવાના પરિણામે કોઈ વાસ્તવિક નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ વિના પાત્ર નિશ્ચિત મૂડી રોકાણનો આધાર વિસ્તરતો હતો, તો વસ્તુઓને અલગ રીતે જોઈ શકાય છે. હાલના કિસ્સામાં તે શક્યતા નકારી કાઢવામાં આવે છે. અમારા ક્ષેત્રમાં, પાત્ર સંપત્તિના સંપાદન માટે ક્રેડિટ ક્યાંથી આવે છે તેના આધારે અથવા જવાબદારી પોતાની મૂડીમાંથી પૂર્ણ કરવામાં આવી છે કે નાણાકીય એજન્સીઓ પાસેથી ઉછીની લીધેલી મૂડીમાંથી અથવા વિલંબિત ચુકવણીના પરિણામે મળેલી ક્રેડિટમાંથી, તેના આધારે કોઈ ભેદભાવ કરી શકાતો નથી. ઠરાવના કલમ (iv) ના પેટા-ખંડ (c) માં ઉલ્લેખિત પાંચ બાબતોમાં રોકાણની ગણતરીમાં કોઈ ફેરફાર થયો નથી. સંજોગોમાં 'ચુકવેલ' શબ્દને એ અર્થમાં સમજવો જોઈએ કે ખરીદનાર વ્યક્તિએ આવા સંપાદન માટે ચુકવણી કરવાની કાનૂની જવાબદારી નિભાવી છે, પછી ભલે તે આવી જવાબદારી તાત્કાલિક પૂર્ણ કરે અથવા પછીની તારીખે દેવાની જેમ જ

પૂર્ણ કરવાનું વચન આપે. એક પ્રકારની ક્રેડિટનો આનંદ માણતી વ્યક્તિને બીજા પ્રકારની ક્રેડિટનો આનંદ માણતી વ્યક્તિ સામે પ્રોત્સાહનનો લાભ ન આપવાથી યોજના ભેદભાવપૂર્ણ હોવાના આરોપ માટે સંવેદનશીલ બનશે. કાયદો સારી રીતે સ્થાયી થયેલ છે. બંધારણની કોઈપણ જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન કરતી કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈને એવી અર્થઘટન ટાળવી જોઈએ જ્યાં સુધી બીજો દષ્ટિકોણ લેવાનું શક્ય ન હોય. જે સંદર્ભમાં મૂડી રોકાણ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, તે સંદર્ભમાં અમારો અભિપ્રાય છે કે જે વ્યાખ્યા ઠરાવમાં વપરાયેલી વ્યાખ્યામાંથી તેનો રંગ લે છે તે તારીખ. ૬/૦૫/૧૯૮૬ ઉપર ઉલ્લેખિત અને 'વાસ્તવિક કિંમત ચૂકવવામાં આવી' અથવા 'હસ્તગત અને ચૂકવવામાં આવી' શબ્દનો અર્થ એ છે કે મૂડી રોકાણ એ સંપત્તિના સંપાદન સાથે સંબંધિત છે જેના માટે વર્તમાનમાં અથવા ભવિષ્યમાં જવાબદારી ચૂકવવામાં આવી છે પરંતુ તે મૂડી મૂલ્યાંકનના સંપાદન સુધી મર્યાદિત નથી, ફક્ત તેના માટે કિંમત ચૂકવવાની કોઈ જવાબદારી ઉઠાવ્યા વિના અને તે ફક્ત કરદાતા દ્વારા તે પ્રાપ્ત થાય તે તારીખે ચૂકવવાપાત્ર વાસ્તવિક કિંમત સાથે સંબંધિત છે અને પાત્રતા ધ્યાનમાં લેવાની તારીખે બજાર મૂલ્યના અંદાજ દ્વારા કોઈપણ કૃત્રિમ રકમ સાથે સંબંધિત નથી. ચુકવણીઓ માટેની આવી જવાબદારી યોજનાના ચલણ દરમિયાન કરવામાં આવશે, જે અર્થમાં નવા ઔદ્યોગિક ઉપક્રમ અથવા વિસ્તરણ અથવા વૈવિધ્યકરણની શરૂઆત પ્રોત્સાહનના સંચાલન માટે પાત્ર રહેશે અને તે સમયગાળા દરમિયાન નહીં જે માટે તે લાભાર્થી માટે કાર્યરત છે. તે સમયગાળા

દરમિયાન વાસ્તવિક ચૂકવણીઓ તેને મૂડી રોકાણ તરીકે ગણવામાં આવતી શરત નથી. ઉદાહરણ તરીકે, જમીન સંપાદન કરવાને બદલે, કરદાતા એવી જમીન લાવે છે જે પહેલાથી જ તેની માલિકીની છે. જો કરદાતાએ પોતે ભૂતકાળમાં જમીનની કિંમત ચૂકવીને જમીન ખરીદી હોય, તો તે જમીન માટે તેણે ચૂકવેલ વાસ્તવિક કિંમત હશે જે મૂડી રોકાણ હશે, નવા ઉદ્યોગ/વિસ્તરણ અથવા વૈવિધ્યકરણમાં રોકાણ દ્વારા લાવવામાં આવેલી તારીખે જમીનનું મૂલ્ય નહીં. તેથી, નવા ઔદ્યોગિક એકમ, વિસ્તરણ અથવા વૈવિધ્યકરણમાં લાવવામાં આવેલી કોઈપણ સંપત્તિ, જેમ બને તેમ જો કરદાતા તેના સંપાદન પ્રત્યે કોઈ જવાબદારી ભોગવી ન શકે કારણ કે તેણે તે વારસા, ભેટ અથવા અન્ય કોઈપણ સ્વરૂપમાં પ્રાપ્ત કર્યું હોય જેમાં તેણે તેની કિંમત ચૂકવવાની જરૂર ન હોય, તેમ છતાં તે ઉપક્રમના મૂડી માળખાનો ભાગ છે, એન્ટ્રી ૧૭૫ હેઠળ લાભની મર્યાદા નક્કી કરવા માટે અથવા ૬ મે ૧૯૮૬ ના ઠરાવ હેઠળ મુલતવી રાખવા માટે, તેને પાત્ર નિશ્ચિત મૂડી રોકાણના ભાગ તરીકે ગણી શકાય નહીં. અમારા મતે, 'હસ્તગત અને ચૂકવેલ' શબ્દોનો બીજો કોઈ અર્થ આપવાથી, યોજના બિનકાર્યક્ષમ બનશે અને યોજનાને પ્રતિકૂળ ભેદભાવથી પીડાતા દુર્ગુણમાં મુકાશે, યોજના અથવા સૂચનાની જોગવાઈઓમાંથી આવા વર્ગીકરણ માટે કોઈ તર્કસંગત ઉદ્દેશ્ય નથી.

૧૭. તેથી, અમે આ ખાસ નાગરિક અરજીને મંજૂરી આપીએ છીએ અને સામાવાળાઓને કાયદા અનુસાર અરજદારે જે લાયક નિશ્ચિત મૂડી રોકાણ અને

કર મુકિતની યોગ્ય રકમ માટે મુકિત મેળવી છે તેની ફરીથી ગણતરી કરવા અને રિટ મળ્યાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર જરૂરી પ્રમાણપત્ર જારી કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.

૧૮. પ.પ.૧૯૮૬ ના સરકારી ઠરાવમાં સમાવિષ્ટ સબસિડી યોજના, ઔદ્યોગિક સાહસોના સંદર્ભમાં યોગ્ય નિશ્ચિત મૂડી રોકાણને વ્યાખ્યાયિત કરવાના સંદર્ભમાં સમાન અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે, જેને પ્રોત્સાહનનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે, તે ઉપરાંત ઉપરોક્ત અવલોકનોના સંદર્ભમાં કરદાતાને પાત્ર ગણવામાં આવતી સબસિડીની રકમની પુનઃગણતરી કરવાનો અને તેને અમલમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

નિયમ સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવ્યો છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ રહેશે નહીં.

સીધી બજાવણીની મંજૂરી છે.

(એચએન)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.